

EEN PAUS DIE OMARMT

De nieuwe paus was voor mij in maart 2013 een onbekende kardinaal uit Argentinië. Zijn naamkeuze was bijzonder en verwees naar Franciscus van Assisi. In de afgelopen 10 jaar heeft de paus zijn naam waargemaakt. Voortdurend komt hij immers op voor de armen, de vluchtelingen en de schepping als Gods eigendom. De ervaringen in Zuid-Amerika zullen daarbij zeker een rol spelen. Ik doel op de scherpe sociale tegenstellingen daar en de grote zorgen rond het Amazonegebied. Paus Franciscus is voor velen binnen en buiten de Kerk een moreel leider. Niet alleen als het gaat om sociale ethiek. Maar ook als hij opkomt voor het ongeboren leven, de trouw binnen het huwelijk en de zorg voor de ouderen. Zijn beleid wordt bepaald door de notie van de "onderscheiding der geesten". Hij kiest als een vaderlijke paus voor de weg van de geleidelijkheid. De eenheid van de Wereldkerk mag niet in gevaar komen. Grote vraag is natuurlijk hoeveel verscheidenheid de eenheid binnen de Kerk aan kan.

Kritiek

De kritiek uit verontruste hoek is fors en vaak respectloos. De vooronderstelling is dat de paus leraar moet zijn van een onveranderlijke leer. Maar de paus wil een pastorale leraar zijn. Een leraar die mensen omarmt. En de leer kan evolueren. Er is immers een organische groei mogelijk. Denk aan de evolutie van het katholieke denken over democratie, de doodstraf, godsdienstvrijheid, oecumene, en interreligieuze dialoog. De toekomst is open en wie weet wat God ons nog laat ontdekken. Als deze paus uitvalt, wordt het spannend. Kiezen de kardinalen een grijze muis omwille van de eenheid of komt er een opvolger die het hervormingsbeleid van deze paus voortzet. Beide opties zijn voorstelbaar.

Spiritualiteit

Voor zover ik kan zien, bepaalt het gebed het bestaan van deze paus. Hij weet zich gedragen door het gebed van velen. Al aan het einde van zijn presentatie op het balkon van de Sint Pieter, nu dus tien jaar geleden, boog hij het hoofd en vroeg hij om het gebed van de aanwezigen op het plein. Voor de paus staat dienen voorop. In de Veertigdagentijd volgen wij Jezus op zijn tocht naar Jeruzalem. Christus is niet gekomen om gediend te worden maar om te dienen en zijn leven te geven als losprijs voor velen. Jezus heeft zichzelf weggeschonken om ons vrij te kopen van alle liefdeloosheid. Christus wil ons verzoende bestaan richten op het beminnen van God en de naaste als onszelf. Wij zijn geroepen tot levensheiliging d.w.z. tot bekering en een transformatie van ons ego zodat wij steeds meer vanuit Christus en zijn evangelie gaan leven. Die noties bepalen de verkondiging van paus Franciscus.

Maria

In de vorming van een katholieke priester heeft ook Maria een plek. Zeker zal dat ook in Argentinië het geval zijn geweest. Bij onze paus komt een klassieke Mariadevotie in beeld. Na iedere buitenlandse reis brengt deze paus een bezoek aan de Maria Maggiore om Maria te danken voor een veilige thuiskomst. Maria is voor hem de belangrijkste van de heiligen, koningin en moeder van de Kerk. De Mariadevotie is binnen het catholicisme verbonden met het geloof in de incarnatie, de menswording van God in Christus. Zij was voor God beschikbaar om Christus de wereld binnen te dragen. Deze paus streeft naar een verantwoorde Mariadevotie. Zo wijst hij iedere quasi-vergoddelijking van Maria resoluut af. Recent nog heeft hij het streven van groepen binnen de Kerk om Maria uit te roepen tot medeverlosseres afgewezen. Maria is weliswaar de eerste van de heiligen en voorspreekster bij de Heer maar is mens met de mensen. Zij verwijst steeds opnieuw naar Christus, onze gekruisigde en opgestane Heer.

Mgr. dr. Gerard de Korte is bisschop van 's-Hertogenbosch en referent voor Kerk en samenleving binnen de Nederlandse bisschoppenconferentie.